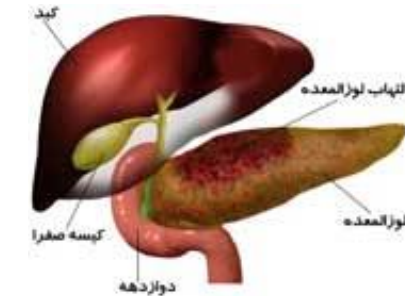

پانکراس یا لوزالمعده عضوی حیاتی است که در قسمت بالا و عقب شکم واقع شده و متشکل از سه قسمت سر، تنه و دم است. قسمت سر آن در قوسی از اثنی عشر (دوازدهه) قرار گرفته و ترشحات خود را همراه ترشحات صفرا (که از کبد به وسیله مجرای صفراوی خارج می شود)، به داخل دوازدهه می ریزد.

لوزالمعده حاوی دو گروه سلول است

یک گروه سلول هایی که در داخل آن ها آنزیم های لازم برای هضم مواد غذایی ساخته می شود. سلول های دیگری به نام "جزایر لانگرهانس" که ترشح کننده انسولین و سایر هورمون های تنظیم کننده قند هستند.

آنزیم های لازم برای هضم مواد غذایی، به صورت غیرفعال و داخل کیسه هایی میکروسکوپی در لوزالمعده ذخیره شده اند که پس از خوردن غذا به وسیله محرک های عصبی و شیمیایی به داخل دوازدهه می ریزند. سپس در آنجا به وسیله موادی که از جدار روده آزاد می شوند و محیط قلیایی که به وسیله ترشحات صفرا ایجاد می شود، به صورت فعال درآمده و شروع به هضم مواد غذایی می کنند.

اگر این آنزیم ها به جای دوازدهه، در داخل بافت پانکراس فعال شوند، شروع به از بین بردن و هضم بافت خود پانکراس کرده که به اصطلاح "پانکراتیت" یا "التهاب لوزالمعده" نامیده می شود.

پانکراتیت حاد

عواملی که التهاب حاد لوزالمعده را موجب می شوند شامل اختلالات مادرزادی، عفونت های ویروسی، ضربه های شکمی، الکلی، سنگ های صفراوی، افزایش چربی خون، بعضی داروها و برخی عوامل دیگر هستند.

یکی از شایع ترین عوامل پانکراتیت حاد سنگ صفراوی است. سنگ صفراوی که از کیسه ی صفرا بیرون می آید، می تواند مجرای پانکراس را مسدود کند (مجرای پانکراس آنزیم های پانکراس را از پانکراس به روده می رساند). وقتی مجرای پانکراس مسدود می شود، آنزیم ها نمی توانند به خوبی جریان پیدا کنند. این سبب التهاب پانکراس می شود.

شایع ترین علامت پانکراتیت حاد درد شکمی در ناحیه ی فوقانی شکم است که شدت آن از قابل تحمل تا شدید ... معمولاً در قسمت میانی تنه و زیر دنده ها رخ می دهد. اما گاهی این درد در طرف راست یا چپ شکم حس می شود. این درد، دردی دائمی با حالت سوراخ کننده یا سوزشی است. درد می تواند به پشت، پهلوها، قفسه ی سینه یا پایین شکم انتشار یابد.

علائم اولیه پانکراتیت حاد تهوع و استفراغ می باشد. با مراجعه به پزشک و معاینه توسط ایشان و انجام آزمایش های لازم، رادیوگرافی، سونوگرافی، سی تی اسکن و آندوسکوپی می توان تشخیص را مسجل و شدت بیماری را تعیین کرد و درمان طبی یا جراحی را انجام داد. سی تی اسکن تورم پانکراس و تجمع مایع در شکم را نشان می دهد.

اگر پزشک به وجود سنگ صفراوی مشکوک باشد، سونوگرافی انجام می شود.

زمان مورد انتظار

پانکراتیت خفیف تا متوسط اغلب خودبخود در عرض یک هفته فروکش می کند. اما پانکراتیت حاد شدید می تواند تا چند هفته ادامه یابد.

اگر در یک یا چند حمله ی پانکراتیت حاد، آسیب قابل توجهی به پانکراس وارد شده باشد، «پانکراتیت مزمن» می تواند به وجود آید.

درمان پانکراتیت حاد

اگر حدس می زنید که دچار پانکراتیت حاد شده اید، سریع به پزشک مراجعه نمایید و تا دیدن پزشک، چیزی نخورید و ننوشید.

خوردن و نوشیدن سبب تحریک آزادسازی آنزیم های پانکراس می شود و این درد را شدیدتر می کند.

اغلب بیماران مبتلا به پانکراتیت حاد به بیمارستان منتقل شده و بستری می شوند تا با دریافت مسکن و مایعات داخل وریدی (سرم) درمان شوند.

تا زمانی که علائم بهبود نیافته اند، بیمار اجازه ندارد چیزی بخورد یا بنوشد.

در اغلب موارد برای کوتاه کردن مدت زمان حمله و یا تسریع بهبودی، کار خاصی نمی توان انجام داد.

معمولاً دادن مسکن ضروری است

در برخی موارد ممکن است آنتی بیوتیک تجویز شود. این امر موجب پیشگیری یا بهبود عفونت در پانکراس یا بافت های اطراف آن می شود. اغلب افراد به درمان اضافه تری نیاز ندارند.

اگر شما یک حمله ی پانکراتیت حاد داشته اید که به وسیله ی سنگ صفراوی ایجاد شده، ممکن است نیاز به ای آر سی پی (ERCP) داشته باشید. در خلال این بررسی، ممکن است پزشک یک برش ظریف در مدخل مجرای صفراوی ایجاد کند تا از عود انسداد در آینده جلوگیری کند.

یا من اسمہ دواؤ و ذکرہ شفاء

راهنمای بیمار

التهاب حاد و مزمن

لوزالمعده

"پانکراتیت حاد و مزمن"

کد محتوا: ۴۷۷

<http://www.Alzahra.mui.ac.ir>

تلفن پیام گیر: ۰۳۱-۳۶۲۰۲۰۰۸

ایمیل: a.Salamat@azh.mui.ac.ir

میوه جات همه نوع در صورت تحمل بیمار می تواند مصرف شود.

غذاهایی که میباید پرهیز شود.

شیر چرب - بستنی که از شیر پر چربی درست شده باشد - کیک ها و شیرینی هایی که خامه و چربی داشته باشند.

تخم مرغ نیم رو و چربی های حیوانی و چربی هایی مانند خامه و سس سالاد .

از گوشت هایی که به صورت کنسرو شده پرچربی و یا گوشت های چرب - سوسیس - کالباس می باید پرهیز شود.

سوپ هایی که با خامه و شیر چرب درست شده اند، شیرینی هایی از قبیل شکلات ها و غیره همچنین در صورتی که بیماران نتوانند ادویه جات را تحمل نمایند بهتر است پرهیز گردد از میوه سیب کال و میوه های توتی را ممکن است بیماران تحمل نمایند به طور کلی باید از غذاهای سرخ شده: آجیل - زیتون - شورها (از قبیل خیار شور) ذرت بوداده و چاشنی ها پرهیز به عمل آورد .

بعد از عمل جراحی کیسه صفرا و بیرون آوردن کیسه صفرا بیماران پس از مدت کوتاهی که از غذاهای کم چربی استفاده نمودند می توانند رژیم غذایی خود را تغییر داده و هر نوع غذایی را آزادانه مصرف نمایند.

تهیه کننده: فرخنده معین "کارشناس پرستاری"

منبع: درسنامه پرستاری داخلی جراحی برونر سوارث ۲۰۱۸

مشاور علمی: خانم دکتر فرانک بهرامی "متخصص جراحی"
طراحی و تدوین: محمود نصرافهانی "سوپروایزر آموزش سلامت"

بروز رسانی دفتر آموزش سلامت الزهرا(س) شهریور ۱۳۹۹

ممکن است به شما توصیه شود که کیسه‌ی صفرا با جراحی خارج شود. جراحی برداشتن کیسه‌ی صفرا معمولاً چند روز یا یک هفته بعد از فروکش کردن حمله‌ی پانکراتیت حاد انجام می‌شود.

پانکراتیت مزمن

در مواردی که اشکالات آناتومی (قسمتهای مختلف بافت پانکراس)، مصرف طولانی مدت الکل و یا سنگ‌های صفراوی مکرر عامل ایجاد التهاب باشند، نسج پانکراس به تدریج از بین رفته و پانکراتیت مزمن ایجاد می‌شود

بر اساس شدت آن، موجب علایمی چون درد شکم پس از خوردن غذا، اسهال طولانی مدت ناشی از هضم نشدن مواد غذایی، کاهش وزن و حتی در موارد شدیدتر افزایش قند خون می‌شود .

رژیم غذاهای کم چربی

شیر کم چربی - قهوه و چای و آب میوه و نان برشتوک پنیر کم چرب - تخم مرغ هفته ای سه عدد چربی های گیاهی و انواع میوه هایی که بیمار بتواند آنها را تحمل کند.

گوشت ها اعم از گوسفند و گوساله و مرغ و یا ماهی ها سرخ شده نباشد و به صورت آب پز یا کباب و یا بریان شده می توان مورد استفاده قرار داد.

سوپ های صاف شده و ادویه جات از قبیل نمک، فلفل، ادویه به حد اعتدال، شیرینی جات همه رقم از قبیل مربا- ژله به مقدار کم .

سبزیجات از قبیل هویج - سیب زمینی - کلم و غیره همه نوع در صورت تحمل موقعی که آب پز شده بدون اضافه کردن کره و یا خامه باشند.

